

DEMİRCİ AKINCILARI

İBRAHİM ETHEM AKINCI

TÜRK TARİH KURUMU

DEMİRCİ AKINCILARI

Birinci Baskı : 1978
İkinci Baskı : 1989
Üçüncü Baskı : 2009

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
TÜRK TARİH KURUMU YAYINLARI
XVI. Dizi-Sayı: 33³

DEMİRCİ AKINCILARI

İBRAHİM ETHEM AKINCI

4. Baskı

ANKARA, 2020

Akıncı, İbrahim Ethem, 1889-1950

Demirci akıncıları / İbrahim Ethem Akıncı. — 4. baskı. — Ankara : Türk Tarih Kurumu, 2020.

viii, 454, [26] s. : resim, kroki, tıpkıbasım ; 25 cm. — (AKDITYK Türk Tarih Kurumu yayınları ; XVI. Dizi-Sayı: 333)

İndeks var.

ISBN 978 - 975 - 16 - 2184 - 9

1. Akıncı, İbrahim Ethem, 1889-1950 _ Hatıralar. 2. Türkiye _Tarih _ 1915-1923.
I. E.a. II. Dizi

956.2023

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yönetim Kurulunun 25.11.2019 tarih ve 787/18 sayılı kararı gereği 1000 adet basılmıştır.

ISBN: 978-975-16-2184-9

Kapak Tasarım: Emine ÇAKIR

Baskı

**SALMAT BASIM YAYINCILIK
AMBALAJ SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.**

Sebze Bahçeleri Caddesi (Büyük Sanayi 1 Cad.)

Arpacıoğlu İş Hanı No:95/1 İskitler/ANKARA

Tel: (0312) 341 10 24 • Faks: (0312) 341 30 50

www.salmatbasim.com.tr • email: salmatbasim@gmail.com

İÇİNDEKİLER

SUNU (IX)

ÖN SÖZ (XI)

BİRİNCİ BÖLÜM

İzmir'in İşgali ve Balıkesir Harekât-ı Milliyesi

İstanbul'da gizlenme ve İstanbul'dan kaçış 7. — İnebolu'da ve Ankara yolunda 18. — Kastamonu'da 9. — Kenferi'de 10. — Ankara'da 11. — Ankara'dan hareket 14. — Eskişehir'de 14. — Kütahya'da 15. — Gediz ve Simav'da 16. — Demirci'de 17.

İKİNCİ BÖLÜM

Çerkez Ethem'in İsyanı

Çerkez Ethem'in Yunanlılarla Mütarekesi 21. — Kuvâ-yı Seyyare'nin Yunanlılarla protokol imzası 22. — Kuvâ-yı Seyyare'nin ordu ile müsademesi 23. — Düşmanın her iki cepheden taarruzu 24. — Ordunun muzafferiyeti haberi 25. — Kuvâ-yı Seyyare'nin Demirci'ye ricatı 27. — Çerkez Ethem'le mülakat 27. — Çerkez Ethem ve Kuvâ-yı Seyyare'nin Demirci'den firarı 20. — Ordunun Demirci'ye vürudu 31. — Çerkez Ethem'in Yunanlılara teslimi 32. — Kuvâ-yı Seyyare'nin dağılması ve Ordunun avdeti 33.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Efelerle

Gördes'te Pehlivan Ağa — Halil Efe meselesi 34. — Akıncı teşkilâtı, Kula-Adala baskınları 38. — Kızılar karyesi müsademesi 39. — Sındırgı'nın Emendere baskını 41. — Bigadiç baskını 41. — İstihbarat teşkilâtı 44. — Düşmanın ileri harekâtı ve Gördes'in yanması 44. — Gördes'in yangın harabelerinde düşman fecâyii 47. — Kapanca Muharebesi ve düşmandan intikam 48. — Sındırgı münevverlerinin firarı ve Demirci'ye ilticaları 52. — Düşmanın umumi taarruzu ve felâket mukaddemeleri 57. — Fevkalade bir hadise "İdare-i örfiye ilânı" 58. — Düşmanın cephe üzerinde ileri harekâtı — Çorum'un işgali ve Çıkrıkçı muharebesi 60.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Demirci'nin Tahliyesi - Mühim Bir Karar ve Çetecilik Hayatı

Demirci ahalisine tamim 63. — Harekât-ı askeriye — Eskişehir'in işgali 66. — Simav'ın başındaki Karayayla'da içtima 67. — Düşman içinde ve düşmanın gerisinde kalma kararı 68. — Yağcıdağında son ve kat'i mücadele kararı ve Akıncılar yemini 71. — Yunanlıların aff-ı Umumi ilânı 78. — Düşman'ın inhizamı haberi ve casus Hulusi'nin mektupları 79. — Bir idam

80. — İşgal dahilinde Demirci'nin istirdadı 83. — İşgal dahilinde düşman gerisinde icra-yı hükümet 84.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Orduya İlk Rapor

Müfrezelerin toplanması ve müstakil Türkiye Cumhuriyeti 85. — Çerkez Ethem ve Sami Beylerin mektupları — Düşmanın af beyannamesi 91. — Düşmanın hareketleri ve Türk köylerinin soyulması 93. — Düşman heyet-i Murahhasasıyla mülakat 94. — Gece casuslarla görüşmeler 95. — Demirci'nin ikinci tahliyesi ve ikinci felâket hayatı, vatanî millî kararlar, yeminler 105. — Müfrezelerin tensiki ve menatıka taksimi 111. — Akıncılar yasası 112. Akdağ harekâtı 117. — Düşman işgalindeki halkımıza tamim 118.

ALTINCI BÖLÜM

İçteki ve Dıştaki Düşmanlarla Mücadele

Bir hain ve ilk idam kararı 120. — Meşhur hain Alayakalı Ahmet'in teslimi ve Baboğlu muharebesi 121. — Bazı müfrezelerin isyankâr vaziyetleri ve yanlış bir müsademe 124. — Asi müfrezelerle mülakat ve müfrezelerin ittifakı 125. — Çetmi eşkiyasıyla müsademe 127. — Neyzan nam-ı diğer — Beşpınar Muharebesi 128. — Sındırgı'daki düşmanın tazyikî ve Sındırgı münevverleriyle mülakat 131. — Müfrezelerin mıntıkalarına hareketleri ve Akıncı ailelerinin esareti 135. — Pehlivan — Halil münazaası 136. — Osmanlar müsademesi 139. — Düşmanın ilk takibatı ve Alayakalı Ahmet'le refikinin idamı 140. — Akdağ'da düşman hareketleri 143. — Balıkesir'in Gükim karyesi müsademesi ve Çetmi Ahmet Çavuş'la rüfekasının idamları 144. Hırsarköy, Umurlar, Kepaz, Sakarya mıntıkalarında kırk günlük dağ harekâtı ve daimî yürüyüş 146. — Sarı Mehmet Efe'nin şüpheli hareketleri 148. — Sındırgı'nın Kınık Muharebesi — Şiddetli bir takip 149. — Sındırgı civarında pusu 152. — Aktaş muharebesi 153. — Düşmanın kuvvetli takip harekâtı 154. — İşgal dahilindeki Akıncı müfrezelerine 156. — Adalı Boğazı müsademesi 157. — Balat'ın Kükimdere muharebe-i meşhûresi 159. — Düşman ile çalışanların hâli, Zekeriya'nın idamı 162. — Pi-yade olmak münakaşaları 162. — Müfrezelerin piyadeye tahvili, tipi tehlikesi, Halil Efe'nin hazin ayrılması 165. — Çetecilikte avcılık, Çerkez Kulüpleri 170. — Yunan kralı ve Çerkezler 171. — Balıkesir'le olan münasebet ve Balıkesir münevverleri 171. — Halil Efe'nin pusuya düşmesi 173. — Şakilere ve Altıparmak'a mektup 175. — Sarı Mehmet'in müfrezelere hıyaneti 175. — Sındırgı gençlerine mezalim, Kadızade'ye mektup 177. — Şakilerin dehalet ve istimanları 179. — Bigadiç köylerinde 180. — Müfrezelerden ayrılma ve gizlenme, orduya rapor 181. — Orduya gönderilen rapor sureti 182. — Simav ve Demirci'nin ikinci işgalleri 183. — Müfrezelere yapılan talimat 183.

YEDİNCİ BÖLÜM

Birbirini İzleyen Muharebeler ve Fedakârlıklar

On iki bin kişilik düşman takibi Akdağ — Alaçam muhasarası 193. — Bozyük müsademesi 196. — Hazin helâllaşmalar, ağlaşmalar 198. — Çete ailelerinin bırakılması ve ölümü tercihleri 199. — Ulus Dağı'nda muhasara çenberi içinde (fırında yakılan Nafize Kadın) 200. — Adalı Çalı'da Yağcı Bedirlerin yardımları 202. — Karakaya'da yangın 203. — Koca Yayla'da düşman baskını ve intihar kararı 204. — Söğütlü civarında Sedan Dağı eteklerinde 208. — Koca Yayla muharebesinin neticesi 211. — Gördes Kızı Mücahide Makbule Hanım'ın şehadeti 212. — Müfrezelerin süvariye tahvili 215. — Düşman süvarileriyle müsademe 215.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Düşmanın Yenilgileri Orduyla Sıklaştıran Temaslar

Garp cephesine gönderilen rapor 216. — Dedeş damlarında Hamit Bey ile Orduya rapor 222. — Gördes'in Hacı Abdullah Çiftliğinde müsademe 225. — Hazin bir mülakat 225. — Balıkesir eşrafiyla valide ve biraderlerin tevki 229. — Düşman tebliğ-i resmi 230. — Müfrezelerin gaybubeti "Calib-i dikkat mektuplar, Çerkez Kulüplerinin faaliyeti" 233. — Garp Cephesi Kumandanlığına rapor 237. — Selendi muharebesi ve çok kıymeli Halil Efe'nin şehadeti 241. — Akdere düşman pususu 243. — Çat Çiftliği müsademesi 244. — Pek felâketli bir gece yürüyüşü ve 600 düşmana karşı 9 kişi 245. — Müfreze kumandanlıklarına tamim 253. — Umum ahaliye 254. — Kurâya tamim 257. — Müfrezelerin süvariye tahvili 257. — Müfreze kumandanlarına 258. — Müfrezelere karşı muhasım vaziyetim 260. — Tamimler devam ediyor 262. — Müfrezelerin af istirhamları 265. — Ordudan gelen 3/5/338 tarihli emir 266. — Emrin tesirâtı — halkın heyecanı ve müfrezelerin dehaletleri 267. — Orduya gönderilen önemli harp raporu 269. — Pehlivan ailesinin esareti ve kayınpederinin şehadeti 276. — Hüseyin'in Orduya izamı, Gördes Yunan kumandanlarıyla muhabere 278. — Parti Pehlivan Efe'ye 279. — Gördes Yunan kumandanlığına 279. — Ulus Eğlence karargâhında gece baskını 281. — Akdağ mıntıkasında 285. — Gözeren, Dedeler müsademesi 286. — Gözeren'de düşman pususu 287. — Gözeren — Çayırbaşı Devrek'in yanması 288. — Düşman Heyet-i mürahhasasıyle ilk mülakat 289. — Balıkesir Yunan Kumandanlığına 292. — Düşmanın muhtariyet ilânı 294. — İzmir Yunan Fevkalade Komiserinin beyannamesi 295. — Çete rüesasına suikast 298. — Düşmanın Bayramşah baskını 300. — Efraddan bazılarının firarı ve idamları 301. — Alaçam'da şayan-ı dikkat bir müsademe 303. — Karaağaç'ta müsademe "Pehlivan'ın evlenmesi" 304. — Pehlivan Ağa'nın mecruhiyeti 305.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Zafere Doğru

Pek sevinçli bir havadis ve Orduya giden Mutemet Hüseyin'in avdeti müjdesi 307. — Demyanlar başında Ordudan malûmat 308. — Top sesleri ve taarruz kararı

311. — Top sesleri devam ediyor 314. — Düşmanın Çorum'dan firarı haberi 316. — Düşmana taarruz 316. — Sındırgı'nın isirdadı, Yunan kumandanıyla muhabere 317. — Düşmanın şiddetli bir ateşi ve Sındırgı'ya taarruz 320. — Sındırgı Yunan İşgal Kumandanlığına 321. — Garp Cephesi Kumandanlığına 323. — Beyannameler 325. — Düşman takibi 327. — Garp Cephesi Kumandanlığına 329. — Sındırgı'dan kaçan düşman 332. — Bigadic'in istirdadı 333. — Balıkesir istasyonunda düşman telâş ve bir panik 333. — Garp Cephesi Kumandanlığına 336. — Bigadiç'in istirdadı ve giriş merasimi 336. — Garp Cephesi Kumandanlığına 337. - 338. — Sındırgılılara teşekkür 339. — Balıkesir yolunda 340. — Balıkesir'e giriş merasimi 342. — Garp Cephesi Kumandanlığına 344. — Balıkesir'de ilk gece 344. — Balıkesir'de ilk gün 347. — Balıkesir'de tehlikeli günler 348. — Garp Cephesi Kumandanlığına 348. — Balıkesir'den geceleyin hareket ve telâşlı vaziyet 353. — Doksanlık ihtiyar nine 355. — Susıgırlık heyeti ve Susıgırlık'ın kurtuluşu 357. — Garp Cephesi Kumandanlığına 362. — Garp Cephesi Kumandanlığına 370. — Muzaffer Ordumuz Kumandanlığı Canib-i Âlisine 372. — Garp Cephesi Kumandanlığına 376. — Garp Cephesi Kumandanlığına yazılan art arda raporlar 385. - 392. — 24 saat hiç göz açmamak (Ordunun Balıkesir'e vürudu, Akıncıların harekâtı) 394. — Akıncıların tecemmü ve terhisi 396. — Bilumum dağ arkadaşlarıma son hitabım ve samimi şikâyetlerim 397. — Akıncıların hazin vedaları 398. — İzmir'de Garp Cephesi Kumandanlığına, Balıkesir'de İkinci Ordu Kumandanlığına 399. — Demirci'yi ziyaret ve Demirci'de tezahürat 400. — Babası nefyedilen küçük çocuğun hitabesi 400. — İzmir'de 402. — Netice, Çetecilikten idareciliğe 404.

DİZİN 405

SÖZLÜK 431

EKLER

SUNU

Eski valilerimizden Rahmetli İbrahim Ethem Akıncı'nın "Demirci Akıncıları" adını taşıyan anılarının yayın hakkını oğlu, Avukat Burhan Cahit Akıncı, Kurumumuza bırakmıştır. İbrahim Akıncı Kurtuluş Savaşı'nın başında Demirci Kaymakamı idi. O, yurdun bu ölüm kalım savaşında Kaymakam olarak geri hizmetlerde kalmayı yeğlememiş, gönüllü olarak topladığı küçük bir akıncı müfrezesinin başına geçerek Yunanlılarla gerilla savaşına başlamıştır.

Yayınladığımız "Demirci Akıncıları" bu gerilla savaşının günlük olaylarını kapsamaktadır.

Bu anıları gören Rahmetli Mareşal Fevzi Çakmak, bunlardan bir özet çıkarılarak yayınlanmasını istemiştir. 1936'da Kurmay Albay Baki Vandemir (Korgeneral Rahmetli Baki Vandemir) Mareşal'in bu isteğini yerine getirerek "İstiklâl Harbinde Demirci Akıncıları" adı altında 208 sayfalık bir özet kitabı Genelkurmay Yayınları arasında bastırmıştır.

Daha sonra bu özeten yararlanılarak Yeni İstanbul Yayınları arasında 1970'te 128 sayfalık küçük bir kitapçık daha çıkmıştır.

Kurtuluş Savaşımız hakkında günü gününe yazılmış anılar pek azdır. İbrahim Ethem Akıncı'nın bu yapıtı bu bakımdan önem taşımakta olduğundan Kurumumuz anıların olduğu gibi yayınlanmasını uygun bulmuştur.

Ancak baskı sırasında elimizde olmayan nedenlerle metinde birçok yanlışlar olmuştur. Bunlar uzun bir düzeltme çizelgesi halinde yapıtın sonuna eklenmiştir. Bu olağanüstü yanlışlardan ötürü okuyucularımızdan özür dileriz. Kitabı okumadan önce bu düzeltmelerin yapılması yerinde olur.*

Kitabın baskı sırasında gözden geçirilmesinde Sayın İbrahim Olgun'un, sözlüğün yapılmasında Sayın Mahmut İybar'ın, düzeltme çizelgesini hazırlamada Sayın Erol Erdinç'in harcadıkları emeklerden ötürü kendilerine teşekkür borcumuz büyüktür.

ULUĞ İĞDEMİR

*Bu düzeltmeler Kurumumuz tarafından bu baskıda yapılmıştır.

Ö N S Ö Z

Bu eser, Yunanlıların İzmir'i işgalleriyle başlayan millî hareketleri, Yunanlıların işgali zamanında Türk vatanında beliren vaziyetleri ve millî düşünceleri, cereyan eden mühim ve siyasî, tarihî hadiseleri, Türk kahramanlığını, Türk şehamet ve asaletini, çok enteresan vekayii ve en nihayet Yunanlıların mağlubiyetlerini ve neticelerini tarih sırasıyla ve hakikî olarak canlandırmaya çalışacaktır.

Eseri yazan, bizzat vekayiin içinde bulunmuş ve yevmî not tutmak suretiyle bu tarihî malûmatı toplamış, hiçbir hisse kapılmayarak ve sırf millî tarihimizin bir sahifesini doldurmak ve ahfada millî, vatanî bir fikir verebilmek için gıll-u gıştan âzâde bir düşünce ile yazmıştır.

Bütün gaye ve hedefimiz, çok müşkül ve tarihî zamanlarda, her şeyden ümit kesildiği, yeis ve füturun asabı bütün şiddetiyle sarstığı anlarda azim ve sebatın samimî ve dürüst çalışmanın yılmazlığını, millî benliğin çok büyük işler yaptığını, vatanî ve millî işlerde hayatın bir kıymeti olmadığını, vatan ve millet yolunda çalışanların, ölenlerin zevkleri, hiç bir şeyle ölçülemeyeceğini, buna azmedenlerin muhakkak muvaffak olacaklarını göstermektir.

Eğer okuyucularımızın, çocuklarımızın, ahfadımızın dimağlarında küçük bir iz, gözlerinde bir damla yaş bırakabilirsek bizim için ne şeref, vatan ve millet için ne büyük bir kazançtır!...

12 Teşrinevvel (Ekim) 1338 (1922)

İBRAHİM ETHEM

İbrahim Edhem Akıncı valilik yıllarında

